BRĪVPRĀTĪGO VĒSTIS

NODARBINĀTĪBAS VALSTS AĢENTŪRAS DIGITĀLAIS IZDEVUMS 2026 NR. 3 (4)

Nodarbinātības valsts aģentūra

STARPTAUTISKAIS BRĪVPRĀTĪGO GADS 2026

ŠAJĀ NUMURĀ:

- BRĪVPRĀTĪGĀ DARBA KONSULTATĪVĀ PADOME ATSKATĀS UZ DIVOS GADOS PAVEIKTO
- KONFERENCE "STIPRINOT BRĪVPRĀTĪGO DARBU LATVIJĀ – SADARBĪBA, IESAISTE UN ATTĪSTĪBA"
- GADA BRĪVPRĀTĪGAIS 2026
- TIEŠSAISTES RAIDĪJUMS "BRĪVPRĀTĪGAIS DARBS SENIORIEM"
- KONFLIKTU RISINĀŠANA: IZPRATNE UN CIEŅPILNA SAZIŅA
- BRĪVPRĀTĪGAIS DARBS DABAS AIZSARDZĪBAS PĀRVALDĒ
- BRĪVPRĀTĪGAIS DARBS VALMIERAS NOVADĀ

Aktualitātes

Brīvprātīgā darba vēstneši iesaistās informēšanā par brīvprātīgo darbu

Brīvprātīgā darba vēstnešu iniciatīva veicina brīvprātīgā darba atpazīstamību un prestižu. Tās ietvaros sabiedrības informēšanā iesaistās sabiedrībā zināmi cilvēki ar personīgu brīvprātīgā darba pieredzi.

Daloties savā pieredzē, viņi palīdz parādīt brīvprātīgā darba nozīmi un daudzveidību, kliedēt stereotipus un iedrošināt cilvēkus savas zināšanas, laiku un enerģiju veltīt sabiedrības labā.

Iniciatīvai jau pievienojušies fizioterapeite un biedrības "Hospiss LV" brīvprātīgā Liene Stepena, biedrības "Radi vidi pats" dibinātājs Staņislavs Babins un aktieris Zigurds Neimanis.

"Brīvprātīgie nav nedz izredzētie, nedz cilvēki ar superspējām. Tā ir parasta cilvēka izvēle atstāt aiz sevis pasauli nedaudz labāku nekā pirms tam."

BRĪVPRĀTĪGĀ DARBA VĒSTNESE

LIENE STEPENA

Senioru vecumā brīvprātīgais darbs ir iespēja jēgpilni izmantot savu brīvo laiku un dalīties ar dzīves un profesionālo pieredzi. Arī izkustēšanās no savas komforta zonas dod pienesumu gan fiziskajai, gan garīgajai veselībai.

BRĪVPRĀTĪGĀ DARBA VĒSTNESIS

ZIGURDS NEIMANIS

Brīvprātīgi iesaistoties sabiedriskajos procesos un paužot savu nostāju ar viedokli, balsi, darbību un piemēru, ir iespējams reāli ietekmēt lēmumus un veidot vidi, kurā pašam gribētos dzīvot un kuru būtu vērts rādīt citiem.

BRĪVPRĀTĪGĀ DARBA VĒSTNESIS

STAŅISLAVS BABINS

Brīvprātīgā darba konsultatīvā padome atskatās uz divos gados paveikto

Brīvprātīgā darba konsultatīvajā padomē noslēdzas konkursa kārtībā izraudzīto pārstāvju divu gadu darbības termiņš. **Padomes darbs veicinājis valsts institūciju un nevalstisko organizāciju sadarbību,** apzināti jomas attīstības izaicinājumi un sagatavoti priekšlikumi to risināšanai. Padome apkopojusi dažādu organizāciju un institūciju praktisko pieredzi un ieteikumus gan brīvprātīgā darba pasākumu organizēšanai, gan Eiropas Savienības finansējuma piesaistei.

Padomes darbības sākumā tās priekšsēdētāja vietniece Agnija Jansone un Labklājības ministrijas pārstāvji tikās ar padomes pārstāvjiem, lai iepazītu viņu pārstāvēto institūciju un organizāciju darbību brīvprātīgā darba jomā. Savukārt Eiropas pieredzi padomes pārstāvji iepazina 2025. gada martā, kad Eiropas Brīvprātīgā darba centra direktore Gabriela Civico iepazīstināja ar brīvprātīgā darba tendencēm un labās prakses piemēriem.rojektiem stiprinātu savstarpējo sadarbību un palīdzētu īstenot kopīgos uzdevumus.

Ar padomes līdzdalību izstrādāts informatīvais ziņojums "Brīvprātīgais darbs Latvijā", kas 2026. gada 2. jūnijā apstiprināts Ministru kabinetā. Ziņojumā identificētie rīcības virzieni noteiks turpmākos uzdevumus brīvprātīgā darba attīstībai. Padomes domnīcās un darba grupās sagatavoti priekšlikumi brīvprātīgā darba jomas pasākumu norisei 2025. un 2026. gadā. Valsts kancelejas iniciētā darba grupā izstrādāts brīvprātīgajā darbā iegūto vai pilnveidoto kompetenču ietvars.

Arī turpmāk padomes kapacitātes stiprināšānai tiks izmantoti zināšanās un datos balstīti risinājumi, piesaistot ārējos ekspertus, apzinot starptautisko pieredzi un labās prakses piemērus. Plānots aktīvāks darbs tematiskajās darba grupās un domnīcās, kā arī regulāra datu apkopošana par brīvprātīgā darba tendencēm un izaicinājumiem.

Notiks nacionālā konference "Stiprinot brīvprātīgo darbu Latvijā – sadarbība, iesaiste un attīstība"

2026. gada 19. novembrī Rīgā, viesnīcā "Bellevue Park Hotel Riga", Slokas ielā 1, norisināsies Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) rīkotā nacionālā konference "Stiprinot brīvprātīgo darbu Latvijā – sadarbība, iesaiste un attīstība". Konferencē piedalīties aicināti brīvprātīgā darba organizatori un koordinatori, pieteikties dalībai var aizpildot pieteikšanās anketu NVA tīmekļvietnē.

Šogad konferencē īpaša uzmanība tiks pievērsta brīvprātīgā ceļam no iesaistes līdz novērtēšanai – kā organizācijām veidot vidi, kurā brīvprātīgais jūtas atbalstīts un novērtēts un vēlas atgriezties. Konference iepazīstinās ar aktualitātēm brīvprātīgā darba jomā Latvijā un starptautisko skatījumu Starptautiskā brīvprātīgā darba gada nogalē. Uzmanība tiks pievērsta arī nevalstisko organizāciju noturībai un brīvprātīgo iesaistei mūsdienu izaicinājumu apstākļos.
Konferences dalībniekiem būs iespēja iepazīt Valsts probācijas dienesta, "Ghetto Games", "Hospiss LV" un "Swedbank" pieredzi brīvprātīgo iesaistē un novērtēšanā. Paneļdiskusijā pašvaldību, Latvijas Pilsoniskās alianses un NVA pārstāvji diskutēs par organizāciju lomu brīvprātīgo labbūtības veicināšanā un viņu ieguldījuma novērtēšanā. Savukārt četrās tematiskajās darbnīcās konferences dalībnieki varēs pievērsties tādiem praktiskiem brīvprātīgā darba organizēšanas jautājumiem kā brīvprātīgā darba koordinatoru atbalsta programmas izveide, digitālais brīvprātīgais darbs, vide, kas veicina brīvprātīgo motivāciju un iesaisti, kā arī brīvprātīgā darba pieredzes un tajā iegūto kompetenču pielietošana darba tirgū.

Konference notiks NVA ESF Plus projekta "Nodarbinātības valsts aģentūras veiktspējas stiprināšana" Nr. 4.3.3.6/1/24/I/001 ietvaros.

Līdz 1. novembrim aicinām pieteikt brīvprātīgos godināšanai "Gada brīvprātīgais 2026"

Nodarbinātības valsts aģentūra (NVA) aicina Latvijas iedzīvotājus un organizācijas pieteikt pretendentus ikgadējai brīvprātīgo godināšanai "Gada brīvprātīgais 2026". Pretendentus var izvirzīt Ipar ieguldījumu sabiedrības labā laikposmā no 2025. gada 6. novembra līdz 2026. gada 31. oktobrim.

Brīvprātīgo godināšanas mērķis ir pateikties tiem Latvijas iedzīvotājiem un organizācijām, kas savu laiku ziedo brīvprātīgajam darbam sabiedrības labā, kā arī veicināt Latvijas iedzīvotāju interesi un iesaisti brīvprātīgajā darbā. Pretendentus var pieteikt četrās nominācijās - "Gada brīvprātīgais", "Gada brīvprātīgā darba koordinators", "Gada brīvprātīgā darba organizētājs", "Gada notikums". zvirzīt pretendentus godināšanai "Gada brīvprātīgais 2026" var jebkurš Latvijas iedzīvotājs, nevalstiskā organizācija, valsts vai pašvaldību iestāde. **Pieteikuma anketa** un **godināšanas nolikums** pieejami NVA tīmekļvietnē. Pieteikumi jāiesniedz **līdz 2026. gada 1. novembrim.**

Aicinām noskatīties tiešsaistes raidījumu “Brīvprātīgais darbs senioriem”

Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) raidījumā “Brīvprātīgais darbs senioriem” var uzzināt, kā senioriem iesaistīties brīvprātīgajā darbā un atrast interesēm, prasmēm un iespējām piemērotu nodarbi. Raidījumā pieredzes stāsti un praktiski piemēri atklāj, kā brīvprātīgais darbs var bagātināt ikdienu, palīdzēt satikt jaunus cilvēkus, izmēģināt ko jaunu un gūt gandarījumu par paveikto.

Raidījumu vada NVA Attīstības un analītikas departamenta Attīstības nodaļas vecākais eksperts Ralfs Grīnvalds. Ar senioru iesaistes iespējām brīvprātīgajā darbā iepazīstina NVA Attīstības un analītikas departamenta direktora vietniece un Attīstības nodaļas vadītāja Ilona Rute.

Pieredzē, idejās un praktiskos piemēros dalās:

- Brīvprātīgā darba vēstnieks, aktieris, režisors un dramaturgs Zigurds Neimanis;
- Latvijas Sarkanā Krusta ģenerālsekretārs Uldis Līkops;
- Kuldīgas Senioru skolas vadītāja Ruta Orlova;
- Talsu senioru skolas vadītāja Rita Tomsone;
- Dzīvnieku patversmes “Ulubele” pārstāve Diāna Elekse.

Raidījums “Brīvprātīgais darbs senioriem” skatāms tiešsaistē Brīvprātīgie.lv Facebook un YouTube kontos.

Konfliktu risināšana: izpratne un cieņpilna saziņa

24. septembrī Nodarbinātības valsts aģentūra organizēja praktisko semināru “Konfliktu risināšana un sarežģītas situācijas brīvprātīgajā darbā”. Semināra uzmanības centrā bija situācijas, ar kurām koordinatori sastopas ikdienā, strādājot ar cilv Kopā ar semināra vadītāju Laumu Žubuli dalībnieki izzināja, kas notiek konflikta un paaugstinātas spriedzes situācijās un kāpēc cilvēki tajās reaģē atšķirīgi.

Dalībnieki analizēja dažādas situācijas, dalījās un reflektēja par savu pieredzi, izmēģināja dažādas pieejas un meklēja veidus, kā sarežģītās situācijās reaģēt citādi un efektīvāk. Īpaša uzmanība tika pievērsta emociju vadīšanai un noturībai, spējai sadzirdēt otru un vienlaikus cieņpilni komunicēt savas vajadzības, kā arī konkrētiem konfliktu un sarežģītu situāciju risināšanas soļiem un praktiskām tehnikām.

Seminārs deva iespēju paskatīties uz sarežģītām situācijām no cita skatpunkta un iegūt praktiskus rīkus, ko izmantot jau nākamajā reizē, kad brīvprātīgajā darbā kaut kas nenotiek tā, kā iecerēts.

Seminārs tika īstenots NVA ESF Plus projekta “Nodarbinātības valsts aģentūras veiktspējas stiprināšana” Nr. 4.3.3.6/1/24/I/001 ietvaros.

Brīvprātīgais darbs Dabas aizsardzības pārvaldē – iespēja palīdzēt dabai un papildināt savas zināšanas

Brīvprātīgais darbs dabas aizsardzībā ļauj gan likt lietā savas prasmes, gan papildināt zināšanas, iesaistoties daudzveidīgos pasākumos un iniciatīvās. Brīvprātīgo atbalsts ir nozīmīgs arī neparedzētās situācijās, piemēram, novēršot vētras postījumus Gaujas Nacionālajā parkā. Pieredzē dalās Dabas aizsardzības pārvaldes ģenerāldirektore Laura Anteina.

Cik ilga ir Dabas aizsardzības pārvaldes pieredze darbā ar brīvprātīgajiem, kā tā laika gaitā ir attīstījusies un kādas pārmaiņas esat novērojuši iesaistē?

Dabas aizsardzības pārvaldei ir teju 20 gadu pieredze darbā ar brīvprātīgajiem, laika gaitā brīvprātīgā darba formas ir kļuvušas daudzveidīgākas un mērķtiecīgākas.

Viena no pirmajām brīvprātīgo iesaistes formām ir talkas dabā. Šobrīd Dabas aizsardzības pārvalde kopā ar Pasaules dabas fondu īsteno iniciatīvu “Daru labu dabai”.

Gads	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Talkas	38	48	29	28	1138	21	38	39	20
Dalībnieki	849	1382	640	423	48	653	1028	1334	425

Dabas aizsardzības pārvaldes rīkoto talku un to dalībnieku skaits

Iniciatīvā piedāvājam dažādus talkošanas veidus - invazīvo sugu ierobežošanu, reto sugu un biotopu apsaimniekošanu, apauguma likvidēšanu, niedru pļaušanu, zāles grābšanu, infrastruktūras labošanu. Vienlaikus šo talku dalībniekiem piedāvājam arī eksperta stāstījumu, kas palīdz viņiem izprast dažādus dabas procesus, dabā veicamos darbus un kopumā veido interesi par dabas aizsardzību.

Piedāvājam arī iesaistīties dabas datu ievākšanā jeb sabiedriskajā monitoringā, ziņojot par konkrētām sugām, kā arī dalību dažādās Dabas aizsardzības pārvaldes sabiedrības iesaistes kampaņās.

Būtiskas pārmaiņas redzam arī sadarbības formās. Ja agrāk brīvprātīgais darbs lielākoties balstījās individuālā līdzdalībā, tad šobrīd arvien biežāk iesaistās pašvaldības, uzņēmumi, nevalstiskās organizācijas, izglītības iestādes un pat starptautiskie partneri.

Veiksmīgākie piemēri rāda, ka labāko rezultātu iespējams sasniegt, apvienojot dažādu organizāciju, sabiedrības grupu resursus un zināšanas, īstenojot kopīgus mērķus.

Iepriecina, ka daudzi brīvprātīgie aktivitātēs atgriežas ik gadu, uzkrāj zināšanas un kļūst par dabas aizsardzības vēstnešiem savās kopienās. Tā brīvprātīgais darbs dabas aizsardzībā kļūst par regulāru un apzinātu sabiedrības līdzdalības formu.

Pēc spēcīgās vētras augustā aicinājāt palīdzēt apzināt un novērst postījumus Gaujas Nacionālajā parkā. Kādi ir svarīgākie priekšnosacījumi veiksmīgai brīvprātīgo piesaistei un koordinēšanai ārkārtas vai neparedzētās situācijās?

Augusta vētras vējgāzes Gaujas Nacionālajā parkā bija bojājušas infrastruktūru, bloķējušas dabas takas, daudzviet bija vērojami iekārušies lauztie koki, radot paaugstinātu bīstamību. Postījumi skāra plašu teritoriju un darbi bija jāveic nekavējoties, lai atjaunotu drošu piekļuvi dabas objektiem. Pateicoties brīvprātīgo operatīvai iesaistei, šobrīd sakopti vairāk nekā 12 taku un velo maršruti 75 km garumā.

Šī pieredze apliecināja, ka **brīvprātīgo iesaiste ir īpaši nozīmīga ārkārtas situācijās, kad nepieciešama ātra un koordinēta rīcība**, parādot arī sabiedrības piederības sajūtu un gatavību iesaistīties kopīgu dabas vērtību saglabāšanā.

Veiksmīgas brīvprātīgo iesaistes pamatā ir savlaicīga un skaidra komunikācija. Jo skaidrāk tiek formulēts mērķis

un sagaidāmais ieguldījums, jo lielāka ir cilvēku gatavība iesaistīties. Cilvēkiem ir jāsaprot, kādu rezultātu ar šo darbu iespējams sasniegt. Nepieciešams nodrošināt atbildīgo personu pieejamību, sniegt instrukcijas un izvērtēt riskus. Brīvprātīgajiem jājūtas droši un jāzina, pie kā vērsties jautājumu vai problēmu gadījumā.

Svarīga loma ir arī jau izveidotam sadarbības tīklam. Ārkārtas situācijās īpaši vērtīgi ir iepriekšējās aktivitātēs iesaistītie brīvprātīgie, pašvaldības, nevalstiskās organizācijas, uzņēmumi un kopienas, kas nepieciešamības gadījumā spēj ātri mobilizēties. **Tieši ilgtermiņa sadarbība ļauj efektīvi reaģēt situācijās, kad palīdzība nepieciešama nekavējoties.**

Īpaši priecēja, ka palīdzēt ieradās arī uzņēmumu kolektīvi, organizācijas un domubiedru grupas. Sakām lielu paldies ikvienam no 150 brīvprātīgajiem, kuru darbu un ieguldījumu vides sakopšanā pēc dabas stihijas izraisītajām sekām pārvalde atzinīgi novērtē!

Kādi ir veiksmīgākie Jūsu īstenotie brīvprātīgo projekti vai iniciatīvas?

Dabas aizsardzības pārvalde regulāri īsteno dažādas sabiedrības iesaistes kampaņas un brīvprātīgā darba iniciatīvas. Piemēram, informatīvā kampaņa “Dabā ejot, ko atnesi, to aiznes!” ar mērķi mazināt dabā izmestos atkritumus, sabiedrības iesaiste dižkoku apzināšanas programmā “Piesaki dižkoku”, izglītojošā kampaņa par roņiem piekrastē “Roņi liedagā – kā rīkoties?”, kas mudina netuvoties dzīvniekiem un ziņot tikai par savainotajiem ronēniem, abinieku glābšanas iniciatīva ik pavasari “Misija - KRUPIS. Izglāb princi!”, starptautiskā jauniešu kustība “Jaunie reindžeri”, kā arī iedzīvotāju iesaiste invazīvo sugu ierobežošanā un dabas novērojumu apkopošanā sabiedriskā monitoringa ietvaros.

Plaša sabiedrība iesaistās ikgadējās "Daru labu dabai" talkās, praktiski veicot biotopu atjaunošanu un saglabāšanu īpaši aizsargājamās dabas teritorijās. Sarežģītas ir upju tīrīšanas talkas, bet tajās jau vairākus gadus palīgā nāk Zemessardze, Nacionālie un NATO bruņotie spēki, kā arī pašvaldības un vietējie iedzīvotāji. Viena no tādām vietām ir Rāznas Nacionālajā parkā Narūtas upe.

Tāpat pārvaldes projekts LIFE-IP LatViaNature ceturto gadu sekmīgi īsteno pilotprogrammas “Dzīvais mežs” un “Ziedu pļavas”. Programmas ir inovatīvs kompensāciju mehānisms zemes īpašniekiem ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām brīvprātīgai iesaistei dabas daudzveidības saglabāšanā. Pilotprogrammās piedalās 135 dalībnieki, kopā apsaimniekojot vairāk nekā 1000 ha ilggadīgo zālāju un bioloģiski vērtīgu mežu.

Kā nodrošināt, lai bez priekšzināšanām varētu droši un efektīvi iesaistīties specifiskās dabas aizsardzības aktivitātēs?

Pārvalde jau piekto gadu īsteno akciju "Misija – KRUPIS. Izglāb princi!", kurā aicinām iesaistīties ikvienu.
Lai informētu brīvprātīgos par misijas uzdevumu, ir tapuši izglītojošie materiāli, kas cilvēkiem bez iepriekšējas pieredzes ļauj apgūt nepieciešamās zināšanas un droši iesaistīties. Pēdējos gados misijā ik gadu par glābējiem kļūst ~ 200 cilvēku. Daļa no tiem ir iepriekšējo gadu dalībnieki, kuri jau labi pārzina veicamos darbus, bet pievienojas arī jauni dalībnieki.

Krupju glābšana ir vienkāršs, taču atbildīgs darbs, kurā vienlaikus jāievēro drošības noteikumi autoceļu tuvumā un saudzīgi jāizturas pret glābjamajiem abiniekiem. Kad abinieki uzsāk savu pavasara migrāciju uz nārsta vietām, glābējiem jāapmeklē migrācijas vieta vairākus vakarus pēc kārtas, glābjot abiniekus no auto riteņiem, saskaitot izglābtos un bojā gājušos abiniekus, iesniedzot datus pārvaldei, kā arī jāseko līdzi, kad migrācija beigusies.

Ik gadu misija kļūst apjomīgāka, piemēram, šopavasar VSIA “Latvijas Valsts ceļi” migrāciju vietās, kas šķērsoja valsts nozīmes autoceļus, uzstādīja ceļa zīmes krupju migrācijas posmos. Savukārt pašvaldības slēdza mazākas nozīmes ceļus vai ierobežoja to apkopi, lai neradītu apdraudējumu abiniekiem.

Ik pavasari iedzīvotāji ziņo par savvaļā it kā pamestiem dzīvnieku mazuļiem, uzsākām arī informatīvo kampaņu "Neizdzēs dzīvību!", lai veicinātu sabiedrības izpratni par rīcību situācijās, kad dabā sastopamies ar savvaļas dzīvnieku mazuļiem. Vienlaikus vietnē www.neizdzesdzivibu.lv pieejama informācija, izskaidroti biežākie mīti, kā arī sniegti vienkārši ieteikumi – kā saudzēt, kad un kā palīdzēt, kam ziņot, ja dzīvnieks patiešām nonācis acīmredzamā nelaimē.

Kādas iesaistes formas un pieejas brīvprātīgajā darbā ir visefektīvākās?

Pārvaldes ieskatā visefektīvākās ir tās iniciatīvas, kurās praktisks darbs tiek apvienots ar izpratni par tā nozīmi dabas aizsardzībā. Cilvēki labprāt iesaistās, ja saprot, kā viņu ieguldījums palīdz saglabāt sugas, biotopus vai uzlabot dabas teritoriju stāvokli.

Īpaši veiksmīgas ir talkas un apsaimniekošanas darbi, kuros **sadarbojas brīvprātīgie, pašvaldības, uzņēmumi, nevalstiskās organizācijas un vietējās kopienas**. Šāda pieeja ļauj paveikt lielāku darba apjomu un veicina sabiedrības līdzatbildību dabas vērtību saglabāšanā. Arvien lielāka nozīme ir arī ilgtermiņa iesaistei, kad dalībnieki kļūst par dabas aizsardzības vēstnešiem.

Tieši šāda ir pārvaldes īstenotā "krustvecāku" programma - uzņemties “krustvecāku” rūpes par kādu īpaši aizsargājamu teritoriju un atgriezties tajā vairākus gadus pēc kārtas ar mērķi kopt un pilnveidot šo teritoriju. Viena no efektīvām pieejām ir pieteikšanās pārvaldes īstenotajām aktivitātēm, izziņas pasākumiem un talkām vietnē www.tiekamiesdaba.lv.

Kādos gadījumos brīvprātīgo iesaiste dabas aizsardzībā sniedz vislielāko pievienoto vērtību?

Vislielāko pievienoto vērtību brīvprātīgie sniedz īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošanā, invazīvo sugu ierobežošanā, reto sugu un biotopu saglabāšanas darbos, kā arī sniedzot ziņas sabiedriskajā monitoringā. Dabas aizsardzības fokusā ilgtermiņā ir invazīvās sugas, kas apdraud vietējās sugas. Pērn Invazīvo sugu pārvaldniekā www.invazivs.lv un citās platformās saņemts rekordliels ziņojumu skaits – 9 774 novērojumi par invazīvajām sugām no visiem Latvijas reģioniem. Ziņojumu skaits vairāk nekā piecas reizes pārsniedz 2024. gada datus (1 744), kas rāda gan sugu izplatības pieaugumu, gan sabiedrības izpratnes attīstību par šo problēmu. Sabiedrības prasme atpazīt invazīvās sugas ir kritiski svarīga, jo, tikai tās mērķtiecīgi apkarojot, varam nosargāt Latvijas dabas daudzveidību. Arī sabiedrības novērojumi palīdz iegūt informāciju par invazīvo sugu izplatību Latvijā un plānot to ierobežošanas pasākumus, piemēram, organizējot nākamās "Daru labu dabai" talkas.

Vai ir kāds stāsts, kas īpaši spilgti parāda, kā viena cilvēka iesaiste var radīt nozīmīgu ieguldījumu dabas aizsardzībā?

Igaunijas rūgtlape ir reta un Eiropas Savienībā aizsargājama augu suga, kas sastopama tikai Igaunijā un divās vietās Latvijā– Ķemeru Nacionālajā parkā un dabas liegumā "Popes zāļu purvs". Lai to saglabātu ilgtermiņā, tās atradnēm nepieciešama regulāra apsaimniekošana: jānovērš aizaugšana, jāizcērt krūmi un koki, kā arī jāpļauj un jāsavāc zāle. Tādēļ pērn organizējām talku konkrētas sugas saglabāšanai, kurā aicinājām līdzdarboties arī brīvprātīgos. Īpaši jāizceļ Popes zāļu purva piemērs, kur sugas atradne daļēji atrodas privātā uzņēmuma teritorijā. Tādējādi dabas aizsardzībā iesaistījās ne tikai brīvprātīgie un Dabas aizsardzības pārvaldes eksperti, bet arī privātais zemes īpašnieks, kurš piedalījās atradnes saglabāšanas darbos.

2025. gada pavasarī līdz mums nonāca stāsts par zēnu, kurš bija dzirdējis informāciju par akciju "Misija – KRUPIS. Izglāb princi!". Nākamajā reizē, kad viņš ar vecmāmiņu devās dabā, uz kādas dabas takas bija sākusies abinieku migrācija. Mazais zēns, izstiepjot rokas uz abām pusēm, norobežoja taku un apstādināja tūristu plūsmu, sakot, ka ir jāglābj krupji un jāuzgaida līdz abinieki bija droši šķērsojuši dabas taku. Šis piemērs parāda, cik nozīmīga ir sabiedrības informēšana un aicinājums iesaistīties.

Ko jūs teiktu cilvēkam, kurš vēlas darīt kaut ko labu, bet vēl nav saņēmies iesaistīties brīvprātīgajā darbā?

Cilvēki nenovērtē, cik liela nozīme var būt šķietami nelielam ieguldījumam. Dažas stundas talkā, ziņošana par invazīvajām sugām, dalība krupju glābšanas akcijā vai īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošana var radīt paliekošu rezultātu Latvijas dabas un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā un aizsardzībā. Latvijas daba nav tikai valsts institūciju vai ekspertu atbildība. To bauda visa sabiedrība kopumā, tāpēc tā ir mūsu kopējā vērtība un atbildība.

Dabas aizsardzības pārvaldes daudzgadīgā pieredze šobrīd ļauj piedāvāt plašus brīvprātīgā darba iesaistes veidus. Ikviens saprot, ka atbildība sākas jau no mazotnes – ģimenē. **Pat neliela rīcība var kļūt par sākumu nozīmīgām pārmaiņām gan dabā, gan pašā cilvēkā.**

Brīvprātīgais darbs Valmieras novadā – iespēja augt un justies vajadzīgam

Valmieras novada Jaunatnes gada balvas 2024, nominācijā "Brīvprātīgais darbs" apbalvotie

Brīvprātīgais darbs ir iespēja attīstīt prasmes, palīdzēt citiem, stiprināt pārliecību par savām spējām un sajust sava ieguldījuma nozīmi kopienā. Par brīvprātīgā darba iespējām Valmieras novadā, atzinības nozīmi un iecerēm paplašināt iedzīvotāju līdzdalību intervijā stāsta Valmieras novada pašvaldības jaunatnes lietu speciāliste Eva Monika Švarca-Millere.

Kādas ir populārākās brīvprātīgā darba iespējas Valmieras novadā, un kurās aktivitātēs iedzīvotāji iesaistās visaktīvāk?

Valmieras novada pašvaldības saistošo noteikumu kontekstā brīvprātīgā darba veicēju mērķauditorija ir jaunieši vecumā no 13 līdz 30 gadiem. Apkopojot datus par jomām, kurās jaunieši iesaistās visoperatīvāk un kuplākā skaitā, dominē trīs galvenie virzieni.

Kultūras un mākslas pasākumi, kur Jaunieši sniedz atbalstu vietējā un reģionālā mēroga kultūras notikumu un iniciatīvu organizēšanā.

Kā spilgts piemērs minama aktīva līdzdalība ikgadējās Mākslas nedēļas norisēs, kur brīvprātīgie palīdz gan tehniski, gan koordinējot apmeklētāju plūsmu un iesaistoties radošajos procesos.

Sporta norises un sacensības - nozīmīgs brīvprātīgo resurss tiek koncentrēts Valmieras novada Sporta pārvaldes organizētajos pasākumos. Jaunieši aktīvi līdzdarbojas sporta spēļu, maratonu, čempionātu un dažādu aktīvās atpūtas pasākumu tehnikajā izpildē un tiesāšanas asistentu lomās.

Neformālās izglītības un jauniešu centru aktivitātes - Ikdienā visblīvākā un regulārākā brīvprātīgā darba kustība notiek novada Jauniešu centros. Šeit jaunieši palīdz organizēt esošos pasākumus un nereti paši iniciē neformālās izglītības aktivitātes.

Lielākā daļa īstenoto aktivitāšu ir tieši saistītas ar kultūras, sporta un neformālo pasākumu organizēšanu. Mēs ceram, ka brīvprātīgais darbs Valmieras novadā kalpos kā efektīvs instruments jauniešu praktisko iemaņu, organizatorisko prasmju un komandas darba attīstīšanai.

Ko pilnveidos Valmieras novadā ieviestā brīvprātīgā darba organizēšanas kārtība?

Pirms esošās kārtības ieviešanas katra pagasta teritorija un pilsēta Valmieras novadā darbojās pēc savas interpretācijas un metodēm, kuras bija izstrādātas pirms administratīvi teritoriālās reformas, kā arī turpināja darboties pēc reformas. Apzinot pagastu un pilsētu pieredzi, Jaunatnes lietu speciālists sadarbībā ar Jauniešu centriem izstrādāja vienotu kārtību visā novadā.

Noteikumi precīzi definē brīvprātīgā darba mērķus, kā arī skaidri nosaka abu iesaistīto pušu – brīvprātīgā un darba organizatora – tiesības, pienākumus un atbildību saskaņā ar Brīvprātīgā darba likumu. Ir ieviestas vienotas un viegli pieejamas dokumentu formas, kas maksimāli vienkāršo administratīvo procesu un sekmē pakalpojuma pieejamību. Tiek nodrošināta strukturēta un pārskatāma nostrādāto stundu uzskaite.

Tas ļauj jauniešiem saņemt oficiālu apliecinājumu par veikto darbu un gūtajām prasmēm, kas kalpo kā personīgo un profesionālo kompetenču apliecinājums (piemēram, papildinājums CV vai motivācijas vēstulēm). Vienotā uzskaites sistēma sniedz iespēju objektīvi izvērtēt jauniešu sabiedrisko ieguldījumu.

Kāda nozīme, jūsuprāt, ir tam, ka brīvprātīgie saņem pateicību un atzinību par paveikto?

Valmieras novadā brīvprātīgo veiktais darbs tiek uzskaitīts un novērtēts piešķirot atzinību zelta, sudraba un bronzas kategorijās. Tas balstīts vēlmē radīt skaidru, motivējošu un sasniedzamu izaugsmes modeli, kas sniegs jauniešiem priekšstatu par darba veikšanu kā virzītājspēku viņu personīgajai mērķu sasniegšanai. Līdz ar to šis modelis nav tikai formāla stundu saskaitīšana, bet gan pārdomāts mehānisms jauniešu pašizpausmes un pilsoniskās aktivitātes veicināšanai.

Atzinības un pateicības saņemšana jauniešiem, ne tikai veicot brīvprātīgo darbu ir ļoti būtiska un nozīmīga. Emocionālais aspekts jaunietim personības veidošanās posmā publiska un oficiāla viņa darba atzīšana ir viens no spēcīgākajiem pašapziņas un piederības sajūtas stiprināšanas instrumentiem. Tas apliecina, ka viņa laiks un enerģija ir snieguši reālu vērtību apkārtējiem (kopienai). Klātienes pasākuma organizēšana, iespēja uzkāpt uz skatuves, būt kopā ar sev līdzvērtīgiem jauniešiem, paspiest roku amatpersonai un saņemt pateicības rakstu mūsdienu digitālajā laikmetā, kad lielākā daļa komunikācijas notiek virtuāli iegūst īpašu vērtību. **Svinīgs klātienes pasākums, diplomu pasniegšana un rokas paspiešana sniedz neaizvietojamu emocionālo gandarījumu.** Ceram, ka šāds novērtējums kalpo kā patiess dzinulis un lielākā motivācija turpmākai personīgajai un profesionālajai izaugsmei. Mēs ceram tā veicināt vēlmi palikt sabiedriski aktīviem un turpināt līdzdalību.

Kādas atziņas no Valmieras novada pieredzes jūs ieteiktu ņemt vērā citām pašvaldībām, kuras vēlas pilnveidot atbalstu brīvprātīgā darba veikšai?

Tā kā šis ir pirmais gads kopš vienotās kārtības ieviešanas, mūsu pašreizējā praktiskā pieredze jaunā regulējuma piemērošanā vēl ir sākotnējā posmā. Šis darbības gads kalpos kā atskaites punkts un sniegs vispusīgu ieskatu par to, cik efektīvi izstrādātā sistēma funkcionē praksē un kādi papildinājumi vai pilnveidojumi tajā būs nepieciešami nākotnē.

Vērtējot jauniešu brīvprātīgā darba procesu kopumā, tā centrā vienmēr ir jābūt jaunietim – personībai, kuras vērtību sistēmu un pilsonisko apziņu veidojam mēs, visa sabiedrība kopumā. Tāpat kā bērns ģimenes lokā apgūst pirmās pamatprasmes un dzīves gudrības, tā brīvprātīgais darbs ir kā nākamais solis un sociālais ietvars, kurā pašvaldība un sabiedrība turpina mērķtiecīgi atbalstīt jaunieša prasmju, iemaņu un personības pilnveidi. Mūsu uzdevums ir nodrošināt drošu un atbalstošu vidi, kurā katrs jaunietis var augt par atbildīgu un aktīvu sabiedrības locekli.

Vai ir kāds īpašs brīvprātīgo projekts vai iniciatīva, ar kuru īpaši lepojaties un kas atstājusi paliekošu ietekmi novadā?

Šobrīd Valmieras novada pašvaldība organizē "Jauniešu iniciatīva projektu konkursu", kurā jauniešiem ir vērtīga iespēja gūt pieredzi sagatavojot un realizējot savas ieceres, tostarp pasākumus, kas saistīti ar iesaisti brīvprātīgajā darbā. Projekta pieteikuma sagatavošanai un tā realizēšanai atbilstoši piešķirtajam budžetam var saņemt finansiālu atbalstu līdz pat 300 eiro apmērā.

Kādu Jūs vēlētos redzēt brīvprātīgā darba attīstību Valmieras novadā nākamajos piecos gados? Kādi būtu būtiskākie mērķi un sasniedzamie rezultāti?

Nākamo piecu gadu periodā brīvprātīgā darba attīstību Valmieras novadā mēs redzam kā iekļaujošu, mūžizglītībā balstītu un visai sabiedrībai pieejamu kustību. Pašreizējais posms ir ielicis stabilus pamatus darbā ar jaunatni (līdz 30 gadiem), taču stratēģiskais nākotnes mērķis ir paplašināt šo sistēmu, integrējot tajā iedzīvotājus no 30 gadu vecuma un vecākus, tādējādi veicinot paaudžu sadarbību un mūžizglītību.

Ja jums būtu jānosauc viena lieta, ko brīvprātīgais darbs dod gan cilvēkam, gan kopienai, kas tā būtu?

Tā ir apziņa un sajūta, ka **„Es esmu vajadzīgs, mans laiks ir vērtīgs, un es esmu daļa no kaut kā lielāka”**. Tā sniedz jēgpilnumu, mazina vientulību un digitālā laikmeta izolētību, jo cilvēks fiziski redz sava darba augļus un līdzcilvēku acīs nolasa pateicību.

Seko Brīvprātīgie.lv Facebook un Instagram!
www.nva.gov.lv · brivpratigie@nva.gov.lv